

FIZIKA FANIDAN KREATIV TOPSHIRIQLAR

Mavzu: Dinamika asoslari

Maqsad: o'quvchilarda fizik hodisalarni hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash, ijodiy fikrlash, loyiha yaratish va ilmiy izohlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

Bajarish shakli: individual, juftlikda yoki kichik guruhda; poster, model, jadval, ssenariy, tajriba, komiks, infografika yoki taqdimot ko'rinishida.

№	Topshiriq nomi	Bajarish sharti	Kutiladigan natija	Baholash mezonlari
1	Kuchlar kollaji	Kundalik hayotda uchraydigan 6 ta kuch holatini tanlang: og'irlik, ishqalanish, elastiklik, tayanch reaksiya va boshqalar. Har biri uchun rasm yoki chizma va qisqa izoh tayyorlang.	Kuchlarning turli ko'rinishlarini tasvirlovchi kollaj.	Kuch turi to'g'riligi, izoh aniqligi, tasviriy ifoda.
2	Nyuton qonunlari komiksi	Nyutonning uchta qonunini 3 sahnali komiks orqali tushuntiring. Har bir sahnada real voqea va qonunning nomi bo'lsin.	Nyuton qonunlarini qiziqarli komiks shaklida izohlash.	Qonun mazmuni, voqea mosligi, kreativlik.
3	Aravacha tajribasi	O'yinchoq mashina yoki aravachaga turli og'irliklar qo'yib, bir xil kuch bilan itarilganda harakati qanday o'zgarishini kuzating. Natijani jadvalda ifodalang.	Massa, kuch va tezlanish bog'lanishini ko'rsatuvchi tajriba.	Tajriba tartibi, kuzatuv, sabab-natija izohi.
4	Ishqalanish bo'yicha detektiv	Sinf yoki uyda ishqalanish foydali bo'lgan 3 holat va zararli bo'lgan 3 holatni toping. Har biri uchun muammo va yechim yozing.	Ishqalanish kuchining amaliy ahamiyatini tahlil qilish.	Misollar aniqligi, yechim taklifi, fizik izoh.
5	Kuch diagrammasini chizish	Stol ustidagi kitob, qiya tekislikdagi jism yoki osilgan yuk uchun kuchlar diagrammasini chizing. Har bir kuch yo'nalishini strelka bilan belgilang.	Jismga ta'sir etuvchi kuchlarni vektor ko'rinishida ifodalash.	Yo'nalishlar to'g'riligi, belgilash, tushuntirish.
6	Fizik maslahat loyihasi	Maktab sumkasi og'ir bo'lsa, o'quvchi tanasiga qanday kuchlar ta'sir qiladi? Sumkani qulay va xavfsiz ko'tarish bo'yicha 4 ta maslahat yozing.	Dinamika bilimlari asosida hayotiy tavsiyalar.	Fizik asos, amaliy foyda, tavsiyalar aniqligi.
7	Nyuton qonuni uchun sahna ko'rinishi	3-4 kishilik guruhda Nyuton qonunlaridan birini sahna ko'rinishi orqali namoyish eting. Ssenariyda kuch, massa va tezlanish tushunchalari ishlatilsin.	Jism harakatining sababini rolli o'yin orqali tushuntirish.	Ssenariy, fizik mazmun, jamoaviy ishtirok.
8	Dinamika infografikasi	$F = ma$ formulasini markazga qo'yib, uning atrofida kuch, massa, tezlanish va o'lchov birliklarini infografika ko'rinishida joylashtiring.	Asosiy formulani vizual tarzda tushuntiruvchi infografika.	Formula to'g'riligi, birliklar, tartibli dizayn.
9	Nega shunday bo'ladi?	Avtobus to'satdan tormoz berganda yo'lovchi oldinga siljiydi. Bu holatni inersiya orqali izohlang va xavfsizlik kamari ahamiyatini tushuntiring.	Inersiyani hayotiy vaziyat asosida izohlash.	Sabab-natija bog'lanishi, tushuntirish aniqligi, xavfsizlik xulosasi.
10	Dinamika savol kartalari	Dinamika mavzusi bo'yicha 8 ta savol-karta tuzing. Kartalarda 'Nima uchun?', 'Qanday o'zgaradi?', 'Agar ... bo'lsa?' kabi savollar bo'lsin.	Mavzuni muhokama qilishga yo'naltirilgan savol kartalari.	Savollar sifati, mantiqiylik, mavzuga moslik.

Umumiy tavsiya: har bir topshiriqda fizik tushuncha aniq izohlanishi, hayotiy misol bilan bog'lanishi va yakunda qisqa xulosa berilishi kerak.

Baholash: 100 ballik tizimda: mazmun - 40 ball, fizik aniqlik - 30 ball, ijodkorlik - 20 ball, taqdimot madaniyati - 10 ball.